

III

(Ettevalmistavad aktid)

EUROOPA KESKPANK

EUROOPA KESKPANGA ARVAMUS,

9. november 2018,

seoses ettepanekuga nõukogu määruse kohta, millega luuakse Euroopa investeringute stabiliseerimise vahend**(CON/2018/51)**

(2018/C 444/05)

Sissejuhatus ja õiguslik alus

10. juulil 2018 sai Euroopa Keskpank (EKP) Euroopa Parlamendilt taotluse esitada arvamus seoses ettepanekuga Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse kohta, millega luuakse Euroopa investeringute stabiliseerimise vahend ⁽¹⁾ (edaspidi „ettepandud määrus“).

EKP arvamuse andmise pädevus põhineb Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 127 lõikel 4 ja artikli 282 lõikel 5, kuna ettepandud määruse makromajanduse stabiliseerimise eesmärk mõjutab Euroopa Keskpankade Süsteemi esmast ülesannet säilitada hindade stabiilsus ning, ilma et see mõjutaks ülesannet säilitada hindade stabiilsus, ülesannet toetada liidu üldist majanduspoliitikat, millele osutab aluslepingu artikli 127 lõige 1 ja artikli 282 lõige 2 ning Euroopa Keskpankade Süsteemi ja Euroopa Keskpanga põhikirja (edaspidi „EKPSi põhikiri“) artikkel 2. Samuti sisaldab ettepandud määrus sätteid, mis mõjutavad EKP rolli avalik-õiguslike üksuste fiskaalagendina vastavalt EKPSi põhikirja artiklile 21.2.

EKP nõukogu on käesoleva arvamuse vastu võtnud kooskõlas Euroopa Keskpanga kodukorra artikli 17.5 esimese lausega.

Üldised märkused

Euroopa investeringute stabiliseerimise vahendi (EISF) loomise eesmärk on kaitsta avaliku sektori investeringuid suurte asümmeetriliste makromajanduslike šokkide korral eurot rahaühikuna kasutatavates liikmesriikides ning vahetuskursimehanismis (ERM II) osalevate euroalavälistes liikmesriikides (edaspidi ühiselt „osalevad liikmesriigid“) ning vältida negatiivsete mõjude ülekandumise riski ⁽²⁾. EISF on osa laiemast uute instrumentide paketist, mille eesmärk on tagada liidu raamistikus vastupidavam euroala. See vastupidavus aitaks kaasa majandus- ja rahaliidu (EMU) süvendamisele. Ettepandud määruses nähakse ette, et EISFist antav toetus sõltub eelarve- ja makromajandusliku järelevalve raamistiku valitud otsuste ja soovitude järgimisest ⁽³⁾. Selles kontekstis märgitakse, et ELi eelarveraamistiku eesmärk on tagada, et liikmesriigid järgivad usaldusväärset eelarvepoliitikat ja koguvad soodsates majandustingimustes eelarvepuhvri ⁽⁴⁾.

Viie presidendi 22. juuni 2015. aasta aruandes ⁽⁵⁾ rõhutatakse vajadust viia lõpule EMU majanduslik ja institutsionaalne ülesehitus. Võttes arvesse finants- ja majanduskriisi kogemust soovitati võtta täiendavaid integreerimismeetmeid, et parandada liikmesriikide vastupanuvõimet tõsise majanduslanguse korral. Liikmesriikidelt oodati algatuste toetamist,

⁽¹⁾ COM(2018) 387 final.

⁽²⁾ Vt ettepandud määruse seletuskirja lk 2.

⁽³⁾ Ettepandud määruse artikli 3 lõige 1.

⁽⁴⁾ Vt viie presidendi 22. juuni 2015 aruanne „Euroopa majandus- ja rahaliidu loomise lõpuleviimine“, mille koostas Jean-Claude Juncker koostöös Donald Tuski, Jeroen Dijsselbloemi, Mario Draghi ja Martin Schulziga, lk 4, avaldatud komisjoni veebilehel www.ec.europa.eu.

⁽⁵⁾ 22. juuni 2015 aruanne „Euroopa majandus- ja rahaliidu loomise lõpuleviimine“, mille koostas Jean-Claude Juncker koostöös Donald Tuski, Jeroen Dijsselbloemi, Mario Draghi ja Martin Schulziga.

mis muudaksid riikide majandused vastupidavamaks, ning nende püüete täiendamist lisameetmetega, mille eesmärk on viia lõpule maksu- ja majandusliidu loomine, eelkõige makromajandusliku stabiliseerimise vahendi loomine. Selline vahend esineb kõikides rahaliitustes, et tõrjuda paremini majandusšokke, mida ei ole võimalik juhtida riigisisel tasandil. Õige ülesehituse korral suurendaks ühine makromajandusliku stabiliseerimise vahend üksikute osalevate liikmesriikide ning kogu euroala majanduslikku vastupanuvõimet, toetades sellega ka ühtset rahapoliitikat.

Seda arvestades toetab EKP arutelu algatust, mis käsitleb ühise makromajandusliku stabiliseerimise vahendi loomist osalevatele liikmesriikidele. Selle vahendi loomisel on tähtis tagada, et see võimaldaks tõhusat makromajanduslikku stabiliseerimist, eelkõige kogu euroala hõlmavate sügavate majanduslanguste korral. Selleks peab eelarve stabiliseerimise vahend olema piisava suurusega. Seetõttu tuleb märkida, et EISFi ettepanek näeb ette kuni 30 miljardi euro suuruse kompensatsioonilaenu paketi, mis on ligikaudu ainult 0,3 % euroala sisemajanduse koguproduktist (SKP). Tõhus stabiliseerimine nõuab ka, et EISFi toetus aktiveeritaks ja seda rakendataks õigeaegselt. Kohane EISFi aktiveerimiskriteerium peaks tegema tulemuslikult vahet tsükliliste ja struktuursete arengute vahel. Ette nähtud EISFi aktiveerimiskriteerium on seotud 60 kvartali keskmise töötuse määraga. Nii pikk aeg ei ole põhjendatud, kuna praegune töötus võib olla 60 kvartali keskmisest kaugel riikides, mis on töötusega seoses kogunud tugevaid tõusu- või langusesuunalisi kõikumisi eelneva 15 aasta jooksul. Ettenähtud EISFi käivitaja puhul ei võetaks piisavalt arvesse ühelt poolt tööturu jäikust, mille suhtes ei ole mõnes liikmesriigis reforme ette võetud, ega teiselt poolt vastupanuvõimet tugevdavaid reforme, mis on läbi viidud osades liikmesriikides. On oluline, et EISFi toetus täiendab algatusi liikmesriikide eelarve- ja majanduspoliitika valdkonnas ning eelkõige reforme, mille eesmärk on lahendada riikide struktuurset väljakutset ja tugevdada liidu eelarve- ja makromajandusliku järelevalveraamistiku järgimist. EISFi toetus tuleks siduda liidu eelarve- ja makromajandusliku järelevalveraamistiku täieliku järgimisega osaleva liikmesriigi poolt eelnenud ajavahemikul. Selles osas ilmneb kavandatud rahastamiskõlblikkuse kriteeriumide ebapiisavus – eelkõige kriteerium, mille kohaselt peab puuduma nõukogu otsus, mis fikseerib, et EISFi toetuse taotlemisele eelnenud kahe aasta jooksul ei ole võetud tõhusaid meetmeid, et korrigeerida ülemäärane eelarvepuudujääk vastavalt aluslepingu artikli 126 lõikele 8 või artikli 126 lõikele 11⁽¹⁾. See rahastamiskõlblikkuse kriteerium võimaldaks anda EISFi toetust liikmesriikidele, mis on suutnud napilt stabiilsuse ja kasvu (SGP) pakti rikkumist vältida, kuigi struktuurilisi kohandamise nõuded on kestvalt täidetud puudulikult. On oluline, et ettepanud stabiliseerimisvahend stimuleeriks liikmesriike koguma soodsates majandustingimustes eelarvepuhvit. Lisaks oleks vaja selgust suhte kohta ettepanud määruse ja paindlikkuse vahel SGP raames, eelkõige mis puudutab niinimetatud „investeeringuklauslit“,⁽²⁾ millel on EISFiga sarnane eesmärk, st säilitada investeeringuid rasketes majandustingimustes. Oluline on lisada säte, mis tagaks, et EISF toetuse tase vastaks võla jätkusuutlikkuse säilitamiseks vajalikule tasemele.

Konkreetsed märkused

1. Emissioonitulu kasutamine liikmesriikide poolt stabiliseerimise toetusfondi tehtavate osamaksete arvutamiseks

Stabiliseerimise toetusfond moodustuks peamiselt osalevate liikmesriikide iga-aastastest osamaksetest. Need osamaksete arvutatakse vastavalt osalevate liikmesriikide vahelisele stabiliseerimise toetusfondi tehtavate osamaksete lepingule⁽³⁾ (edaspidi „lepinguprojekt“). Lepinguprojekti kohaselt võrdub iga liikmesriigi, kelle rahahühik on euro, aasta osamaksete stabiliseerimise toetusfondi 6 protsendiga selle liikmesriigi RKP-le määratud emissioonitulu summast eelmise majandusaasta lõpu seisuga kooskõlas EKPSi põhikirja artikliga 32. ERM II-s osalevate euroalaväliste liikmesriikide aasta osamaksete arvutatakse valemil põhjal, mis võtab arvesse eurosüsteemi kogu emissioonitulu, ning määrab ERM II-s osalevate euroalaväliste liikmesriikide osa ainult SKP ja mitte rahvastiku alusel.

⁽¹⁾ Sellega seoses tuleb märkida, et Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklis 126 on ette nähtud, et kui liikmesriik ei ole vastanud nõukogu poolt talle adresseeritud soovitudele seoses nõukogu varasema otsusega, mille kohaselt see liikmesriik ei ole täitnud aluslepingu eelarvepuudujäägi kriteeriumi nõudeid, võib nõukogu võtta vastu otsuse, millega tuvastatakse, et mingeid tõhusaid meetmeid ei ole võetud.

⁽²⁾ „Investeeringuklausel“ sisaldub nõukogu 7. juuli 1997. aasta määruse (EÜ) nr 1466/97 (eelarvevisundi järelevalve ning majanduspoliitika järelevalve ja kooskõlastamise tõhustamise kohta) (EÜT L 209, 2.8.1997, lk 1) artiklis 5.

⁽³⁾ Lepinguprojekt on avaldatud https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/budget-may2018-contributions-stabilisation-fund_en.pdf.

1.1. *Institutsiooniline sõltumatus*

Institutsioonilise sõltumatuse põhimõtet väljendavad selgelt aluslepingu artikkel 130 ja EKPSi põhikirja artikkel 7. Need kaks artiklit keelavad EKPSi keskpangal ja selle otsuseid tegevate organite liikmetel taotleda või saada juhi-seid liidu institutsioonidelt, organitelt või asutustelt, mõne liikmesriigi valitsuselt või mõnelt muult organilt. Lisaks sellele peavad liidu institutsioonid, organid või asutused ning liikmesriikide valitsused seda põhimõtet austama ja ei tohi mõjutada EKP või riikide keskpankade otsuseid tegevate organite liikmeid nende ülesannete täit-misel⁽¹⁾. Kuigi lepinguprojektis on sätestatud, et osamaksete tegemine stabiliseerimise toetusfondi on liikmesriigi kohustus, nõuab institutsioonilise sõltumatuse põhimõte, et liikmesriikide valitsused ei survestaks oma riigi kesk-panka. Selles osas tuleneb lepinguprojekti viitest, mille kohaselt liikmesriigi osamakse „võrdub 6 %ga selle riigi keskpangale määratud emissioonitulu osast“, et see on ainult osaleva liikmesriigi maksekohustuse arutamise alus. See vähendab RKPde otsuseid tegevate organite survestamise riski seoses nende sõltumatu otsustusmenetlusega investeerimis- ja riskistrateegiate ning kasumi jaotamise osas. Lõpetuseks, EKP soovib ettepannud määrusest välja jätta talle pandud kohustus teatada komisjonile hiljemalt iga aasta 30. aprilliks EKPSi põhikirja artikli 32 alusel RKPdele määratud emissioonitulu summa, mida kasutada osalevate liikmesriikide osamakse arutamise ees-märgil. See väljajätmine väldib EKP institutsionaalse sõltumatuse mõjutamise riski. EKP on valmis selles osas komisjoniga koostööd tegema kooskõlas ettepannud määruse põhjendusega 27, mille kohaselt peaks Euroopa Keskpang (EKP) teatama komisjonile emissioonitulu summad, millele eurosüsteemi RKPdel on õigus.

1.2. *Finantssõltumatus*

Finantssõltumatuse põhimõtte kohaselt peab RKPdel olema piisavalt vahendeid oma EKPSiga seotud ja riigisiseste ülesannete täitmiseks. Liikmesriik ei tohi panna oma keskpanga olukorda, kus keskpangal ei ole nende ülesannete täitmiseks vajalikul määral finantsvahendeid⁽²⁾. Ettepannud määruse kohaselt peab lepinguprojektis osutatud riigi osamakseid stabiliseerimise toetusfondi tegema osalev liikmesriik. See ei ole RKPde ega EKP osamakse ega kohus-tus. Seetõttu ei ilmne, et ettepannud määrus mõjutaks RKP võimet autonoomselt kasutada piisavaid finantsvahen-deid oma volituste täitmiseks.

1.3. *Täiendavad kaalutlused*

1.3.1. EKP arusaama kohaselt ei ole stabiliseerimise toetusfondi riigi osamaksete arutamine seotud keskpanga tegeliku tulu või kasumiga. RKPdele määratud emissioonitulu summat tuleb käsitleda igal aastal muutuva arutamise parameetrina. Seetõttu peaks lepinguprojektis osutatud 6 % viide stabiliseerimise toetusfondi riigi osamaksete arutamise jaoks osutama ainult RKPdele määratud lõplikule emissioonitulu summale. See peaks kehtima ka juhul, kui EKP kahjum arvutatakse EKPSi põhikirja artikli 33.2 alusel osaliselt või täielikult tasa asjakohase aasta emissioonituluga⁽³⁾.

1.3.2. EKP märgib, et osalevate liikmesriikide stabiliseerimise toetusfondi osamaksete sidumine emissioonituluga, kasuta-des ettemääratud protsendimäära, toob automaatselt kaasa osalevate liikmesriikide osamaksete volatiilsuse. See volatiilsus mõjutab stabiliseerimise toetusfondi uute vahendite ülekandmist.

1.3.3. Ettepannud määrus võtab aluseks eurosüsteemi iga-aastase emissioonitulu, et arvutada aasta osamaksed nii liik-mesriikide jaoks, kelle rahaühik on euro, kui ka ERM Iis osalevate euroalaväliste liikmesriikide jaoks. Liikmesrii-kide puhul, kelle rahaühik on euro, jaotatakse emissioonitulu nende riikide keskpankade vahel kooskõlas nende osaga EKP kapitali märkimise aluses, mida kaalutakse võrdsetes osades vastavalt iga liikmesriigi osale liidu rahvas-tikus ja SKPs kooskõlas EKPSi põhikirja artikliga 29. Seevastu ERM Iis osalevate euroalaväliste liikmesriikide stabi-liseerimise toetusfondi osamaksete arutamise alus on eurosüsteemi emissioonitulu, mille astmestus põhineb ainult selle liikmesriigi SKP andmetel. See erinevus võib kaasa tuua ERM Iis osalevate euroalaväliste liikmesriikide suhteliselt suured või väikesed osamaksed.

⁽¹⁾ Vt EKP lähenemisaruanne, mai 2018, lk 21.

⁽²⁾ Vt EKP lähenemisaruanne, mai 2018, lk 25.

⁽³⁾ EKPSi põhikirja artikkel 33.2 sätestab, et kui EKP kannab kahjumit, võib kahjumi katta EKP üldreservfondi arvelt ja vajaduse korral EKP nõukogu otsuse põhjal vastava majandusaasta emissioonitulu arvelt proportsionaalselt nende summadega, mis on jaotatud riikide keskpankadele kooskõlas EKPSi põhikirja artikliga 32.5.

2. Laenude haldamine

- 2.1. EKP on valmis koos komisjoniga ette valmistama laenude haldamise korra ja EKP juures hoitava kontol asjaomastelt liikmesriigilt vastu võtma tasumisele kuuluva EIFSi laenu põhisumma ja intressid kooskõlas määruses ette panduga. Selles osas märgib EKP, et EKPSi põhikirja artikli 21.2 kohaselt võib EKP tegutseda liidu institutsioonide fiskaalagendina, mis toimub samuti Euroopa finantsstabiilsusmehhanismi raames EKP poolt hallatavate laenude puhul ⁽¹⁾.
- 2.2. Kõiki EIFSi summasid, mis hoiustatakse asjaomaste liikmesriikide poolt nende RKPde juures avatud erikontodel saadud EIFSi toetuse haldamiseks, tuleb käsitleda kooskõlas asjaomaste õigusaktidega, näiteks Euroopa Keskpanga suunisega EKP/2014/9 ⁽²⁾.

Teksti redaktsiooni ettepanekud, mille puhul EKP on soovitanud ette pandud määrust muuta, on esitatud eraldi tehnilises töödokumendis koos selgitustega. See tehniline töödokument on avaldatud inglise keeles EKP veebisaidil.

Frankfurt Maini ääres, 9. november 2018

EKP president

Mario DRAGHI

⁽¹⁾ Vt nõukogu 11. mai 2010. aasta määruse (EL) nr 407/2010 (millega luuakse Euroopa finantsstabiilsusmehhanism) (ELT L 118, 12.5.2010, lk 1) artikkel 8.

⁽²⁾ Euroopa Keskpanga 20. veebruari 2014. aasta suunis EKP/2014/9 varade ja kohustustega seotud riigi tehingute juhtimise kohta riikide keskpankade poolt (ELT L 159, 28.5.2014, lk 56).